

**Szkoła Podstawowa Nr 24 im. Jana
Marcina Szancera
w Częstochowie**

PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOŁY

na lata 2016 - 2019

Wstęp

Profilaktyka to przeciwdziałanie zagrożeniom. Celem profilaktyki szkolnej jest ochrona ucznia przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój, określonych jako zachowania ryzykowne. Szkoła jest miejscem profilaktyki uniwersalnej, adresowanej do wszystkich bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań ryzykownych, którego celem jest opóźnienie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych. Na tym poziomie stosowane są strategie informacyjne i edukacyjne. Zadaniem szkolnej profilaktyki jest także reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych (profilaktyka selektywna) poprzez odwołanie się do strategii informacyjnych, edukacyjnych i działań alternatywnych. W procesie zapobiegania i reagowania na sytuacje zagrożenia ważne jest wyodrębnienie działań profilaktycznych i budowanie **Szkolnego Programu Profilaktyki**.

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r.
- Deklaracja Praw Dziecka z 1959 r.
- Konwencja Praw Dziecka Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r.
- art. 304 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.(Dz.U.Nr78, poz.483, ze zm.)
- art. 572 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,(t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (t. j. Dz. U. z 2012. poz. 124, ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 382)
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.(t. j. DZ. U. z 2015 r. poz. 298)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.(t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.(Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (Dz. U. Nr 61, poz.624, ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.(DZ. U. 2013 r. poz. 532)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.(Dz. U. poz. 1249)

Główne założenia Szkolnego Programu Profilaktyki

Programem objęci będą uczniowie wszystkich klas w ramach godzin z wychowawcą i innych godzin przeznaczonych na ten cel. Realizatorami Programu będą wszyscy wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna, katecheci, rodzice oraz przedstawiciele różnych instytucji wspierających szkołę w jej działaniach profilaktycznych. Nauczyciele zostaną przygotowani do prowadzenia zajęć podczas dostępnych szkoleń. Systemowe rozwiązania zawarte w niniejszym Programie mają na celu wyposażenie jego odbiorców w wiedzę i umiejętności, które pomogą im w odnalezieniu się we współczesnym świecie i stawieniu czoła potencjalnym trudnościami i zagrożeniami. Program jest otwarty i może ulegać modyfikacji. Stanowi integralną część Programu Wychowawczego Szkoły.

Diagnoza środowiska szkolnego

1. Źródła diagnozy

Diagnozy środowiska szkolnego dokonano na podstawie:

- wyników ewaluacji wewnętrznej,
- obserwacji zachowania uczniów,
- dokumentacji wychowawców klas,
- informacji od specjalistów,

- informacji uzyskanych podczas rozmów indywidualnych z uczniami i rodzicami.

2. Wyniki diagnozy

Na podstawie przeprowadzonych diagnoz wyodrębniono następujące zachowania problemowe charakterystyczne dla naszych uczniów:

- agresja słowna (wulgaryzmy, przezywanie, wyśmiewanie, plotkowanie),
- agresja fizyczna (popychanie szarpanie, zaczepianie, bójki, plucie),
- nieprzestrzeganie zasad klasowych,
- lekceważenie nauczycieli i innych osób dorosłych,
- brak dyscypliny podczas lekcji (brak przyborów szkolnych, podręczników, rozmawianie, przeszkadzanie innym, chodzenie po klasie, zajmowanie różnych miejsc),
- pozostawianie po sobie nieporządku (stanowisko w klasie, bałagan na ławce, śmieci na korytarzu szkolnym).

Cele Szkolnego Programu Profilaktyki

Cel główny:

Promowanie zdrowego stylu życia i modyfikowanie negatywnych postaw i zachowań.

Cele szczegółowe:

- Wzmacnianie i inicjowanie czynników wspierających wszechstronny rozwój dziecka w obszarze emocjonalnym, edukacyjnym, społecznym.
- Ograniczanie i likwidowanie czynników zaburzających prawidłowy rozwój dziecka.

Obszary działania

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sformułowano następujące obszary działania:

1. Bezpieczeństwo w szkole i w środowisku ucznia.
2. Funkcjonowanie emocjonalne i społeczne uczniów.
3. Promowanie zdrowego stylu życia..

4	Edukowanie w zakresie pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia i ochrony przed krzywdzeniem.	Szkolenia kadry pedagogicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, domowej, seksualnej, cyberprzemocy oraz procedury Niebieskiej Karty. Samokształcenie.	dyrektor, nauczyciele	cały rok
		Informowanie i edukowanie rodziców w ww. tematyce podczas rozmów indywidualnych, klasowych zebrań, prelekcji.	wychowawcy, pedagog	cały rok
		Przekazywanie uczniom informacji nt. przemocy, sposobów radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia oraz wskazywanie osób i miejsc, w których mogą uzyskać pomoc (rozmowy podczas godzin z wychowawcą, zajęć profilaktyczno-wychowawczych, rozmów indywidualnych).	wychowawcy, nauczyciele, pedagog	cały rok
		Udostępnienie rodzicom, nauczycielom, uczniom danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych na tablicy informacyjnej pedagoga.	pedagog	cały rok
5	Podejmowanie działań wobec uczniów z grupy zwiększonego ryzyka.	Spotkania, rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami w celu uzyskania wszechstronnych informacji o funkcjonowaniu dziecka i ustalenia indywidualnych form pomocy.	wychowawcy, nauczyciele, pedagog	cały rok
		Wsparcie dziecka w procesie edukacyjnym poprzez zajęcia indywidualne, grupowe: rewalidacja, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, przygotowujące do badań kompetencji uczniów.	wychowawcy, nauczyciele	cały rok
		Organizacja zajęć o charakterze terapeutycznym: zajęcia logopedyczne, zajęcia z pedagogiem szkolnym, zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym.	szkolni specjaliści	cały rok
		Zapewnienie oferty zajęć rozwijających zainteresowania	dyrektor, nauczyciele,	cały rok

		dziecka: koła zainteresowań, chór, zajęcia świetlicowe, zajęcia sportowe.	wychowawcy świetlicy	
		Tworzenie, realizacja, modyfikowanie indywidualnych kontraktów i systemów motywacyjnych.	wychowawcy, pedagog	cały rok
		Wewnątrzszkolne spotkania o charakterze mediacyjnym w celu budowania porozumienia w sytuacjach konfliktowych (uczeń – nauczyciel -rodzic).	dyrektor, wychowawcy, pedagog	cały rok
		Proponowanie rodzicom kontaktu z placówkami specjalistycznymi.	wychowawcy, pedagog	cały rok
		Kierowanie spraw rodzinnych do instytucji działających na rzecz dziecka: ośrodków pomocy społecznej, policji, sądów.	dyrektor	cały rok

Obszar: Funkcjonowanie emocjonalne i społeczne uczniów.

1	Wspieranie pozytywnego postrzegania siebie, budowania poczucia własnej wartości, rozpoznawanie własnych emocji, zasobów, ograniczeń, radzenie sobie w sytuacjach trudnych.	Określenie oczekiwań w stosunku do dzieci, dostosowanie wymagań do wieku rozwojowego, indywidualnych możliwości oraz sytuacji życiowej.	nauczyciele	cały rok
		Stwarzanie dzieciom warunków do prezentowania umiejętności, wiedzy, uzdolnień oraz zainteresowań podczas wszystkich zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych.	nauczyciele, wychowawcy, pedagog, rodzice	cały rok
		Stwarzanie dzieciom warunków do odkrywania swoich talentów oraz możliwości podczas zajęć szkolnych.	jw.	cały rok
		Wspieranie dzieci w pokonywaniu trudności poprzez pozytywne informacje zwrotne, docenianie włożonego wysiłku dziecka, kreowanie atmosfery akceptacji, życzliwości oraz poczucia bezpieczeństwa.	jw.	cały rok
			jw.	cały rok

		<p>Wspieranie samodzielności dzieci w różnych przedsięwzięciach na terenie szkoły.</p> <p>Angażowanie uczniów w różne formy działalności zgodnie z ich predyspozycjami.</p> <p><u>Kształtowanie postaw.</u> <u>Wychowanie do wartości:</u> wskazywanie dzieciom właściwego systemu wartości, który pozwoli im przeżyć satysfakcjonujące życie i ułatwi funkcjonowanie w społeczeństwie.</p>	<p>jw.</p> <p>jw.</p>	<p>cały rok</p> <p>cały rok</p>
2	<p>Budowanie wspólnoty klasowej i szkolnej opartej na poczuciu przynależności, odpowiedzialności i oraz przyjaźni.</p>	<p>Przedstawienie struktury i organizacji szkoły podczas spotkań informacyjnych dla rodziców dzieci rozpoczynających naukę w kl.1.</p> <p>Integracja zespołów klasowych poprzez stwarzanie warunków do wzajemnego poznania się i budowania relacji rówieśniczych w formie zabaw, gier, wycieczek, imprez, przedstawień, konkursów i akcji szkolnych.</p> <p>Aktywizowanie i wspieranie dzieci zagrożonych wykluczeniem, z deficytami, z trudnościami edukacyjnymi, cudzoziemskich, powracających z zagranicy, z rodzin zaniedbanych środowiskowo.</p> <p>Budowanie prawidłowych relacji pomiędzy uczniami, rodzicami i nauczycielami poprzez systematyczną wymianę informacji (zeszyt korespondencji, zebrania, dni otwarte, godziny konsultacji).</p> <p>Kształtowanie postaw tolerancji i otwartości wobec odmienności językowej, kulturowej, religijnej, różnic wynikających z deficytów, sytuacji materialnej poprzez warsztaty, rozmowy przeciwdziałające mechanizmom stygmatyzacji i dyskryminacji.</p>	<p>dyrektor, wychowawcy kl.1</p> <p>nauczyciele, rodzice</p> <p>nauczyciele, pedagog, rodzice</p> <p>dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, rodzice</p> <p>dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, rodzice, pedagog</p>	<p>II półrocze roku szk.</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p>

		<p>Udzielanie pomocy w sytuacjach konfliktowych w relacjach uczeń-nauczyciel-rodzic.</p> <p>Wspieranie samorządu szkolnego poprzez stwarzanie warunków do działalności na rzecz szkoły i środowiska lokalnego.</p> <p>Współpraca z Radą Rodziców w zakresie realizacji różnorodnych zadań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego (imprezy klasowe, szkolne, festyny).</p>	<p>dyrektor, pedagog</p> <p>dyrektor, opiekunowie samorządu, nauczyciele, rodzice</p> <p>dyrektor, wychowawcy, nauczyciele</p>	<p>cały rok</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p>
3	Poszerzanie wiedzy na temat rozwoju emocjonalnego i społecznego dziecka.	<p>Wzbogacanie warsztatu nauczycieli z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwoju dziecka, • zaburzeń zdrowia psychicznego, • budowania relacji z uczniami i rodzicami, • warsztatowej pracy z grupą. <p>Przekazywanie wiedzy rodzicom nt.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etapów rozwojowych i potrzeb dzieci z nimi związanych, • roli rodzica we wspieraniu i motywowaniu dziecka. 	<p>dyrektor, nauczyciele</p> <p>dyrektor, wychowawcy, pedagog</p>	<p>cały rok</p> <p>cały rok</p>

Obszar: Propagowanie zdrowego stylu życia

1	Wdrażanie do przestrzegania zasad higieny.	<p>Kształtowanie właściwych nawyków higienicznych (zajęcia, pogadanki, gazetki, instrukcje i lekcje tematyczne).</p> <p>Realizacja programów zdrowotnych w zakresie higieny jamy ustnej, fluoryzacji zębów, czystości skóry i głowy.</p> <p>Przypominanie i pomaganie dzieciom w utrzymaniu czystości i porządku wokół siebie.</p>	<p>pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele, rodzice</p> <p>pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele</p> <p>nauczyciele, rodzice</p>	<p>cały rok</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p>
---	--	--	--	---

		Zwracanie uwagi na właściwy ubiór dziecka, dostosowany do warunków atmosferycznych.	nauczyciele, rodzice	cały rok
2	Promowanie zdrowego sposobu odżywiania się.	Zapoznanie z zasadami zdrowego odżywiania się i prawidłowej diety w celu zapobiegania otyłości (rozmowy, pogadanki, realizacja programu „zdrowa kanapka”).	Pielęgniarka, wychowawcy, nauczyciele, rodzice	cały rok
		Zapewnienie zdrowych i odpowiednio zbilansowanych obiadów w stołówce szkolnej.	dyrektor, intendentka, kucharka	cały rok
		Monitorowanie zawartości automatu z przekąskami.	dyrektor, rodzice	cały rok
3	Popularyzacja aktywnych form spędzania czasu wolnego.	Zachęcanie uczniów do uczestniczenia w zajęciach ruchowych i sportowych dostępnych w szkole.	dyrektor, nauczyciele, rodzice	cały rok
		Organizowanie imprez sportowych, rajdów, gier i zabaw ruchowych, wycieczek oraz zielonych szkół.	dyrektor, wychowawcy, nauczyciele	cały rok
		Prezentowanie oraz zachęcanie uczniów do różnorodnych form spędzania wolnego czasu w świetlicy szkolnej, bibliotece, podczas przerw międzylekcyjnych.	dyrektor, nauczyciele	
3	Uświadomienie konieczności zachowania higieny i ergonomii pracy.	Kształtowanie prawidłowej postawy i przeciwdziałanie wadom (podstawy nauki pływania w kl.2, lekcje wychowania fizycznego).	dyrektor, nauczyciele, rodzice	cały rok
		Stworzenie możliwości pozostawienia w szkole podręczników i przyborów szkolnych w celu zmniejszenia ciężaru plecaków.	dyrektor, nauczyciele	cały rok
		Przypominanie dzieciom i rodzicom o konieczności sprawdzania zawartości plecaków.	wychowawcy	cały rok
		Przeprowadzenie rozmów i pogadanek nt. higieny pracy i organizacji miejsca pracy ucznia.	wychowawcy	cały rok
4	Nauka radzenia sobie ze stresem oraz jego skutkami.	Zapoznanie uczniów z zagadnieniem stresu i jego wpływu na stan psychofizyczny człowieka.	wychowawcy	cały rok

		<p>Poznanie sposobów radzenia sobie z przykrymi emocjami i stresem (ćwiczenia praktyczne: odgrywanie scenek, dramy, konkursy, quizy, inscenizacje, gry i zabawy).</p> <p>W miarę potrzeb organizowanie zajęć indywidualnych, warsztatów realizowanych w wybranych klasach, tworzenie grup wsparcia.</p>	wychowawcy	cały rok
			wychowawcy, pedagog	Cały rok
5	Uświadomienie zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych oraz skutków nadmiernego korzystania z TV, komputera i telefonu.	<p>Udostępnienie rodzicom i nauczycielom informacji nt. wczesnego rozpoznawania objawów używania substancji psychoaktywnych, dopalaczy, suplementów i leków oraz postępowania w tego typu przypadkach (samokształcenie, szkolenia dla nauczycieli i rodziców, udział w konferencjach).</p> <p>Informowanie o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli oraz o metodach współpracy szkoły z Policją i Strażą Miejską w sytuacjach zagrożenia dzieci przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią i alkoholizmem.</p> <p>Udostępnienie rodzicom informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i ich rodzin w przypadku zażywania ww. substancji.</p> <p>Zajęcia dot. uzależnień prowadzone przez Straż Miejską w klasach 6.</p> <p>Diagnoza środowiska szkolnego pod kątem zagrożenia uzależnieniem od środków psychoaktywnych.</p> <p>Wzmacnianie umiejętności świadomego korzystania z Internetu (selekcja informacji, Internet jako źródło wiedzy).</p> <p>Uświadomienie zagrożeń płynących z Internetu (cyberprzemoc).</p>	<p>dyrektor, pedagog, nauczyciele, rodzice</p> <p>dyrektor, nauczyciele, pedagog</p> <p>pedagog, nauczyciele</p> <p>pedagog</p> <p>pedagog</p> <p>wychowawcy, nauczyciele</p> <p>wychowawcy, pedagog</p> <p>nauczyciele</p>	<p>cały rok</p> <p>Wrzesień</p> <p>cały rok</p> <p>I półrocze</p> <p>raz w roku szk.</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p>

		Realizacja programu „Sieciaki.pl” oraz „3..2..1...Internet”.		
6	Realizacja programów prozdrowotnych	<p>Programy rządowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, • „Owoce w szkole”, • „Szlakanka mleka”. <p>Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj formę”.</p> <p>„Sieciaki”, „Dzień Bezpiecznego Internetu”, „Beniamin”.</p> <p>Fluoryzacja zębów uczniów klas 1-6.</p> <p>Szczepienia ochronne przeciwko wirusom HPV dziewcząt klas V.</p> <p>„Zdrowa kanapka”.</p> <p>Program własny (wewnątrzszkolny) – „Razem i aktywnie”.</p>		

Oczekiwane efekty realizacji Szkolnego Programu Profilaktyki

W wyniku realizacji treści zawartych w Programie mamy zamiar osiągnąć następujące cele:

- zwiększyć poziom integracji zespołów klasowych,
- zapewnić wyższy poziom bezpieczeństwa uczniów w szkole,
- na bieżąco rozwiązywać problemy edukacyjne i wychowawcze uczniów,
- promować zdrowy styl życia,
- zmniejszyć liczbę zachowań ryzykownych podejmowanych przez uczniów,
- zmniejszyć liczbę zachowań agresywnych.

Ewaluacja Programu

Formy ewaluacji bieżącej:

- analiza dokumentacji pedagogicznej,
- rozmowy z uczniami i ich rodzicami,
- obserwacja uczniów w sytuacjach zadaniowych,
- kontrole postępów ucznia w przezwyciężaniu trudności edukacyjnych.

Po zakończeniu realizacji Programu, który trwa trzy lata, przeprowadzona zostanie ewaluacja wewnętrzna z wykorzystaniem takich metod badawczych jak: analiza dokumentacji, sprawozdania z realizacji planów, obserwacje, wywiady, badania ankietowe.

Bibliografia:

1. Ośrodek Rozwoju Edukacji „E-poradnik profilaktyki w szkole” Dorota Macander;
2. Ośrodek Rozwoju Edukacji „Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole. Poradnik dla nauczycieli” A. Borkowska, J. Szymańska, M. Witkowska;
3. Ośrodek Rozwoju Edukacji „Konstruowanie szkolnego programu profilaktyki aktualnym zadaniem szkoły” M. Baryła-Matejczuk;
4. Ośrodek Rozwoju Edukacji „Profilaktyka narkomanii w szkole. Materiał dla dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli”.